GEMEENTEN BRONCKHORST, LOCHEM EN ZUTPHEN

UITVOERING LANDSCHAPS ONTWIKKELINGSPLAN (LOP)

EVALUATIE 2009-2012

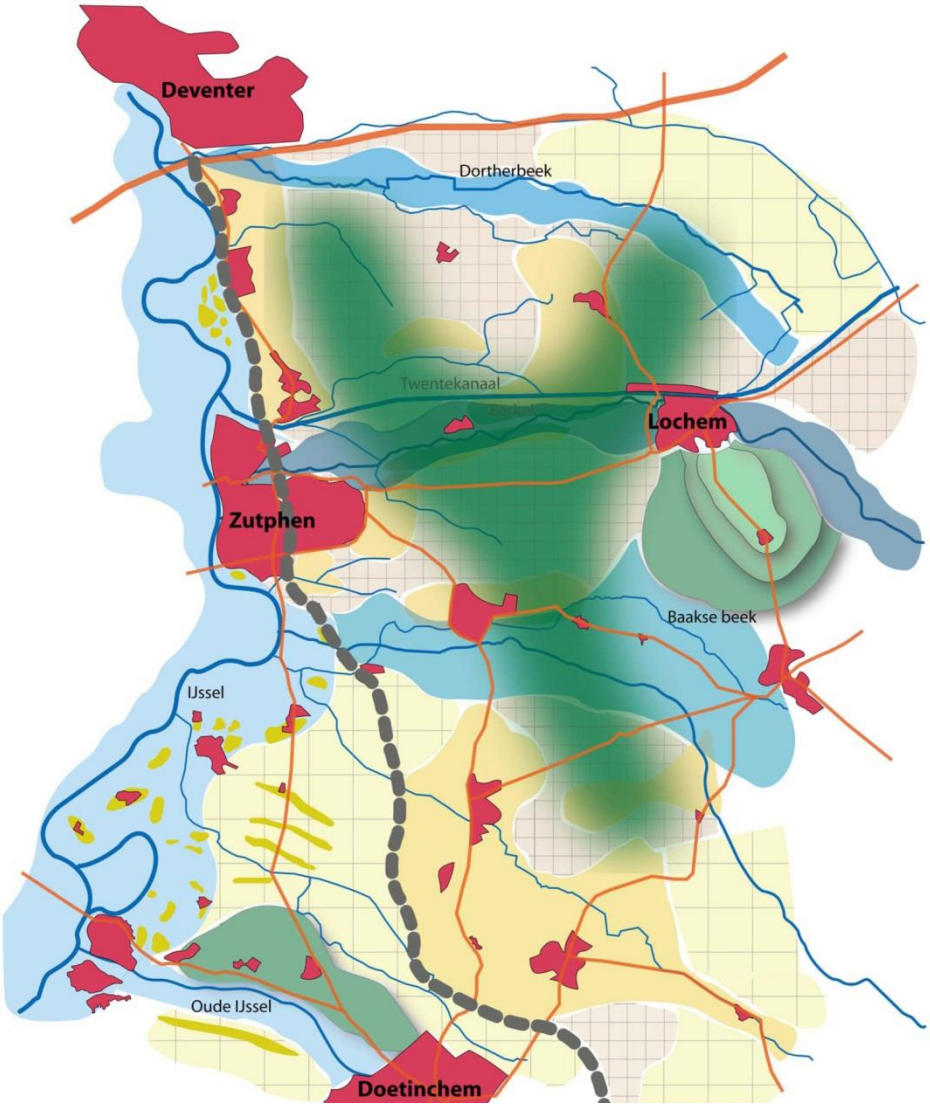

UITVOERING LOP

EVALUATIE 2009-2012

INLEIDING

Voor u ligt het evaluatierapport 'Uitvoering Landschapsontwikkelingsplan (LOP) 2009-2012'. Het LOP is in 2009 door de gemeenteraden van Bronckhorst, Lochem en Zutphen vastgesteld. De subsidie is 22 december 2012 definitief vastgesteld. Dit is de eerste evaluatie van het LOP. In dit rapport wordt stil gestaan bij de uitgevoerde projecten. Daarnaast wordt een kleine doorkijk gegeven voor komende periode.. Welke kansen en belemmeringen zien we? En welke stappen willen we verder zetten.

In de leeswijzer kunt u meer lezen over de opbouw van het rapport. De projecten zijn geclusterd op onderwerp. De centrale onderwerpen in deze rapportage zijn:

- Landschappelijke versterking
- Soortenversterking
- toegankelijkheid
- educatie en communicatie

INZET GEMEENTEN

Bij vaststelling van het LOP door de gemeenten Bronckhorst, Lochem en Zutphen in 2009, heeft iedere gemeente ook middelen voor de uitvoering beschikbaar gesteld.

In de gemeente Bronckhorst betrof dit € 200.000,- voor een periode van 2 jaar.

De gemeente Lochem heeft eenmalig € 200.000,- beschikbaar gesteld. Hierop is eind 2011 een bezuinigingsopgave van € 70.000,- gelegd. Hiermee is het beschikbare budget beperkt tot eenmalig € 130.000,-.

De gemeente Zutphen heeft bij vaststelling een eenmalig budget van € 31.901,25 (klompenpad) beschikbaar gesteld. De gemeente Zutphen heeft in 2011 in het kader van de bezuinigingsopgave besloten de Zutphense koers voor realisatie te heroverwegen. Dit heeft gerealiseerd in afronding van het STUIT-programma en het stoppen van overige LOP-uitvoeringsprojecten.

1 LEESWIJZER

De indeling van het evaluatierapport is als volgt opgebouwd: De resultaten van afgelopen periode zijn samengevat in een beknopt overzicht per pagina. Deze begint met een toelichting op de resultaten en een vooruitblik op 2013 en verder. Als laatste worden per onderwerp de kanttekeningen aangegeven.

In hoofdstuk 2 staan de resultaten uit de evaluatie en de vooruitblik per onderwerp beschreven. In hoofdstuk 3 wordt stil gestaan bij de financiële context van het landschap waarna in hoofdstuk 4 de organisatie nader wordt toegelicht. Hierbij komt de onderlinge samenwerking tussen gemeenten en de samenwerking van de gemeenten met gebiedspartijen en belangengroeperingen aan bod.

2 EVALUATIE & DOORKIJK PER PROJECT

2.1 LANDSCHAPSVERSTERKING

BERLEWALDE

Start najaar 2010. Gemeenten Bronckhorst en Lochem

Inhoud	***Resultaat***
Doel van dit project is het behouden en verbeteren (van de kwaliteit van cultuurlandschap en ecologie (biodiversiteit). Dit door onderhoud, herstel en het terugbrengen van landschapselementen als houtwallen, hagen, singels en kleine bosjes (restauratie landschapselementen). Het accent ligt hierbij op nog aanwezige, historische elementen. Subdoelen zijn het versterken van de culturele identiteit van de van de verschillende gebieden en het vergroten van de (be)leefbaarheid van het landschap.	Na voltooiing van het project zal naar schatting 10,5 kilometer aan groen cultureel erfgoed gerestaureerd zijn.
Financiering	***Vervolg***
Particuliere investeerder: € 90.000,-. Gemeenten gezamenlijk € 90.000,-. Door koppeling met provinciale subsidie is het deelbudget van 2011 en 2012 verdriedubbeld.	In 2013 wordt het project vervolgd. Na 2013 is het project afgerond. Op dit moment is er nog geen zicht op een vervolg.

Broersdijk nog zonder nieuwe wegbeplanting.

BOMEN BROERSDIJK

Start 2011. Gemeente Lochem

Inhoud	***Resultaat***
Dorpsraad Laren heeft het verzoek ingediend beplanting die tot ca 20 jaar geleden stond aan de Broersdijk, terug te brengen. Met het planten van 35 Essen, is dit gerealiseerd, en is vanuit de historie aanwezige beplanting langs deze weg in 2012 hersteld.	De laanbeplanting aan de Broersdijk is hersteld. Er zijn 35 Essen geplant.
Financiering	***Vervolg***
€ 2.621,- particuliere bijdrage, € 1.662,- gemeente	Het project is afgerond.

KROEL'N IN 'T ZAND

Start 2009 Gemeenten Bronckhorst – Lochem - Zutphen

Inhoud	***Resultaat***
Behoud van oude wegen en paden (kerkepaden, schoolpaden, zandwegen) en het stimuleren van recreatief medegebruik hiervan.	Uitvoeringsplan fase 'Kroel'n in 't Zand'.
Financiering	***Vervolg***
Totale kosten € 85.000,-. Provincie heeft een bijdrage van 75% geleverd. 25% is door de 3 gemeenten bijgedragen.	Het project is afgerond. Momenteel wordt in Bronckhorst onderzocht of het opstarten van fase 2 tot de (financiële) mogelijkheden behoort. In Lochem worden de onderzoeksresultaten momenteel ingezet bij de ontwikkeling van functioneel weghebeer.

Contact.nl

WERK AAN NATIONAAL LANDSCHAP DE GRAAFSCHAP
ONDERHOUD KLEINE BOSPERCELEN
Landschapsontwikkelingsplan:
gemeente Bronckhorst
Uitvoering:
delta
WEDEO
Mede mogelijk gemaakt door:
provincie Gelderland

DORPSRANDEN

Start 2010 Gemeente Bronckhorst

Inhoud	***Resultaat***
Het project "dorp en rand" is aan het Gebiedsproces Keppel e.o. gekoppeld. Dit project betrof de landschappelijke inpassing van 6 kernen in het Keppelcomplex., inclusief lokale ommetjes.	Na 2 informatieavonden in het gebied hebben zich plm. 40 eigenaren gemeld aan de randen van de kernen, die mee wilden werken aan het aanleggen van landschapselementen op hun erf. Ook zijn 2 lokale ommetjes gerealiseerd.
Financiering	***Vervolg***
Het project is gefinancierd met een bijdrage van € 100.000,-- uit LOP2010+. De gemeentelijke bijdrage bedroeg 110.000,--	Het project is afgerond. Dorp en rand krijgt een vervolg in andere gebieden in Bronckhorst door samen te werken met/in gebiedsprocessen

KLEINE BOSSENPROJECT

Start 2010 Gemeente Bronckhorst

Inhoud	***Resultaat***
Achterstallig onderhoud van kleine particulieren bossen.	Voor ca. 30 eigenaren is een beschikking aangevraagd voor het wegwerken van achterstallig onderhoud in kleine particuliere bospercelen, kleiner dan 1 ha.
Financiering	***Vervolg***
Totale uitvoeringskosten geraamd op 190.000,-. Uit het PMJP van de provincie Gelderland is een bijdrage van 60% toegezegd. Overige cofinanciering door: De WSW-bedrijven Delta en Wedeo 20% , de eigenaren is 4%, de ANV 't Onderholt 1%, de gemeente Bronckhorst 15%.	Het project wordt eind 2013 afgerond.

VOLVO

2.2 SOORTENVERSTERKING

OOIEVAARBIOTOOPVERSTERKING

Start 2009. Gemeente Lochem

Inhoud	***Resultaat***
Begeleiden van de afbouw van het buitenstation 't Zand en gelijktijdig het verbeteren van ooievaar biotopen in de regio Gorssel. Na 25 wordt het ooievaarstation afgebouwd tot maximaal 1 tot 3 nesten. Dit heeft alleen kans als er voldoende foerageergebied aanwezig is voor de overige ooievaars. Bij start van het project was dit nog onvoldoende. In het gebied zijn echter voldoende locaties aanwezig die met enige aanpassing (biotoopverbetering) wel voldoen als foerageergebied.	In 2012 zijn na enige voorbereidingstijd de eerste gebieden ingericht. Gestart is in de Ravenswaarde met het creëren van poelen en het plaatsen van nestpalen. Ook in de Epser waarden, de Rijsselse Waarden, het stroomgebied van de Dorterbeek, het dal van de Dommerbeek, Eefse beek, Flierder beek en de Berkel worden poelen/ plasdrassituaties gerealiseerd en nestpalen geplaatst. In totaal gaat het om ca 12 nestpalen en 18 poelen/ plasdrassituaties.
Financiering	***Vervolg***
De totale begroting beslaat € 32.400,- voor de uitvoering. Daarnaast is in samenwerking met de Vogelbescherming Nederland een monitoringsopzet gemaakt, waarmee de toekomstige ooievaarstand in het gebied wordt vastgelegd. De begroting hiervoor is € 64.400,-. De totale bijdrage vanuit het LOP is mede gebaseerd op de te verwachten legeskosten die met de uitvoering gemoeid zijn. De bijdrage is eenmalig € 6.700,- geweest.	De vogelwerkgroep Gorssel is op dit moment volop bezig met de uitvoering van zowel de fysieke maatregelen als de monitoring. Daar waar het project de gemeentelijke bevoegdheden raakt, wordt direct contact opgenomen en overlegd. Voor het overige wordt de gemeente op de hoogte gehouden van de vorderingen van het uitvoering. Naar verwachting wordt hier geheel 2013 en een deel van 2014 nog aan gewerkt.

Steenuil

kerkuil

VERSTERKING LEEFGEBIED SOORTEN VAN HET KLEINSCHALIG LANDSCHAP

Eind 2009 – eind 2010. Gemeente Lochem

Inhoud	***Resultaat***
In bronnenonderzoek dat is verricht bij het opstellen van het LOP is bekeken welke gebieden belangrijk zijn voor karakteristieke soorten van het kleinschalig landschap. Het gebied tussen Lochen, Gelselaar, Borculo en Ruurlo kwam met Steen- en kerkuil, boomkikker en kamsalamander als meest divers naar voren. Dit heeft Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) geïnspireerd deze soorten onder de aandacht te brengen bij de inwoners van dit gebied en hen te motiveren het leefgebied van deze soorten te versterken.	Er zijn 20 persoonlijke adviezen gegeven en 10 plannen uitgewerkt. Deze zijn via bestaande instrumenten gefinancierd.
Financiering	***Vervolg***
Organisatie en voorlichting zijn gefinancierd door SLG. De uitvoering is gefinancierd via bestaande subsidiekaders als PMJP en PSAN. Er is geen direct gemeentelijk LOP-budget ingezet voor dit project.	Er is geen vervolg voorzien.

GORSSELSE HEIDE

Start 2010. Gemeente Lochem

Inhoud	***Resultaat***
Met de verkoop door de Rijksoverheid van de Gorsselse heide aan Stichting IJssellandschap, is de verplichting aan de stichting opgelegd de ecologische en daarmee de hydrologische situatie van het gebied te verbeteren. Hiermee wordt beoogd de natuurwaarde te versterken en voor de toekomst te behouden. Naast de maatregelen binnen de grenzen van de overgedragen Gorsselse Heide is samen met Dienst Landelijk Gebied (DLG) onderzocht of hiermee de gewenste doelen bereikt zouden kunnen worden. Gebleken is dat een aantal direct aangrenzende, particuliere percelen (ruim 10 ha) een belangrijke rol spelen in het behalen van de gewenste doelen. De eigenaren van deze percelen, zijn welwillend om hun gronden beschikbaar te stellen voor beoogde ingrepen (verlaging gronden, aanleg poelen, realiseren heischrale graslanden).	De plannen voor zowel de Gorsselse Heide als de particuliere perceleen zijn in samenwerking met DLG uitgewerkt tot uitvoeringsniveau. Door onzekerheden in de financiering vanuit provinciezijde is er tot op heden geen sprake van werkelijke uitvoering.
Financiering	***Vervolg***
De financiering is voor een groot deel afhankelijk van, in het verleden door de provincie Gelderland, toegezegde financiering. De verwachting is dat begin 2013 Stichting IJssellandschap en de provincie Gelderland een prestatieovereenkomst tekenen waarmee de uitvoering mogelijk wordt. De totale kosten van de maatregelen op particulier terrein zijn geraamd op ruim € 200.000,-. De gemeente heeft een bijdrage vanuit het LOP-budget toegezegd van € 15.000,-.	. Op het moment dat de overeenkomst met de provincie is gesloten, zal uitvoering gestart worden. Naar verwachting zal dit in 2013 en 2014 plaatsvinden.

2.3 BELEVING

POORT VAN LOCHEM

Start 2010. Gemeente Lochem

Inhoud	***Resultaat***
Stichting Mooi Lochem heeft de gemeente na vaststelling van het LOP benaderd met haar initiatief een wandelroute te realiseren die start in de kern Lochem. De route start bij het NS-station en voert langs de rivier de Berkel, via enkele landgoederen door het agrarisch gebied, over de Lochemse berg. Het einde van de route ligt in het historische centrum van Lochem. De route beslaat ca 11 kilometer.	Door inzet van de stichting Mooi Lochem is in 2011 een wandelroute van 11 kilometer door het buitengebied van Lochem gerealiseerd. De route voert door drie zeer verschillende landschappen (beekdallandschap, essen en enken gebied en over de stuwwal) en verbindt het buitengebied en de stad met elkaar.
Financiering	***Vervolg***
Vrijwilligers van Stichting Mooi Lochem hebben alle veldwerk verricht. Zowel gesprekken met grondeigenaren, overleg met Waterschap Rijn en IJssel, als het plaatsen van routebordjes en snoeiwerkzaamheden zijn door hen gedaan. De bijdrage vanuit het LOP-budget heeft betrekking op het financieren van de routebordjes en de routebeschrijving. De totale bijdrage uit het LOP-budget bedraagt € 2250,-.	Het project is afgerond.

Len den pad
Jetze Steensma
fietspad

LENDEPAD

Start 2010. Gemeente Lochem

Inhoud	***Resultaat***
Het buurtschap de Schoolt, gelegen op de grens met de gemeente Deventer / provincie Overijssel, zag mogelijkheden om 3 kavelpaden met elkaar te verbinden met een nieuw fietspad. Hierdoor zou een alternatieve, veilige, fietsverbinding ontstaan tussen Laren en Bathmen. In totaal is ruim 1 kilometer fietspad over agrarische grond gerealiseerd, waarvan ca 200 meter gelegen is in Lochem en ca 900 meter in Deventer. Het fietspad is opgenomen in het recreatieve fietsknooppuntennetwerk, waarmee een nieuwe schakel aan het netwerk is toegevoegd.	Er is grond aangekocht waarop het fietspad is komen te liggen. Hierop is een ca 1 km lang, half verhard fietspad van 1,5 meter breed aangelegd. Er is een brug over een lokale watergang aangelegd. Het fietspad is opgenomen in het regionale fietsknooppuntennetwerk.
Financiering	***Vervolg***
De gemeente Deventer en provincie Overijssel hebben ca 80 % van de kosten betaald. De gemeente Lochem en provincie Gelderland ca 20% van de kosten. De totale, directe bijdrage van de gemeente Lochem betreft € 16.457,46. Het totale project heeft € 152.375,87 gekost.	Het project is afgerond.

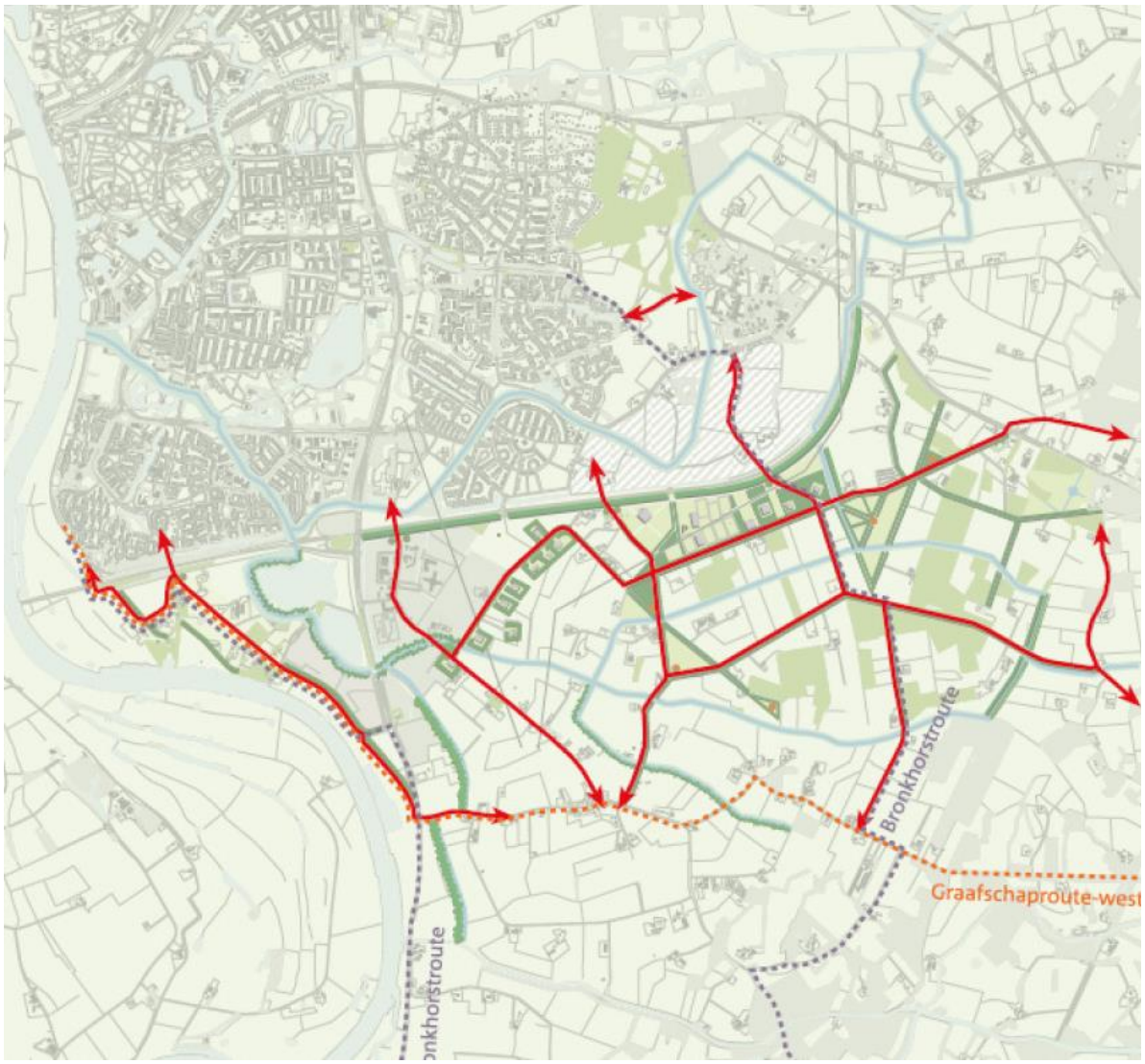
Bronkhorstroute
Graafschaproute-west
onkhorstroute

STUIT-OMMETJES

2009-2012. Gemeente Zutphen

Inhoud	***Resultaat***
De ommetjes maken deel uit van de recreatiezone uit de STUITvisie. Inwoners en bezoekers van Zutphen hebben goed toegang tot deze ommetjes. Het gebied wordt beter ontsloten waardoor toegang tot het agrarische landschap en een route richting de Graafschap wordt gecreëerd.	Er zijn één verharde wandelroute en twee onverharde wandelroutes vanuit Leesten aangelegd. Daarnaast zijn diverse beplantingsprojecten uitgevoerd en poelen gerealiseerd.
Financiering	***Vervolg***
Op basis van de eindafrekening heeft de gemeente Zutphen €308.225,97 aan kosten gemaakt, waarvan €243.571,08 afkomstig uit subsidies is. De eigen bijdrage van de gemeente is €64.654,87 geweest.	Het werk is gereed.

Wandelen langs laken, over boerenland en
langs de rivier in het mooie buitengebied van Zutphen
LEESTENSCHE BROEKPAD 11 KM
Op dit punt begint een rondwandeling. Het Leestensche Broekpad leidt u door het mooie buitengebied van Zutphen. U wandelt langs laken en boerenland in het broekgebied. Via de verlengde route loopt u langs de IJssel. Onder begeleiding van Stichting Landschapsbeheer Gelderland en in samenwerking met vrijwilligers, particuliere grondeigenaren, Gemeente Zutphen, Waterschap Rijn en IJssel en Natuurmonumenten is deze route tot stand gekomen. Klompen aan, rugzak op en gaan!
Leestensche Broek
Bronsbergen en IJssel
PRAKTISCHE INFORMATIE
Zutphen

KLOMPENPAD BRONSBERGEN- LEESTENSE BROEK

2009-2012. Gemeente Zutphen

Inhoud	***Resultaat***
Het Zutphense klompenpad past in de inrichtingsvisie van het STUIT-gebied en is de eerste in de Achterhoek. Het betekent een uitbreiding van een omvangrijk wandelnetwerk, vooral binnen het Nationaal Landschap De Graafschap. Hiermee wordt het landschappelijk gebied beleefbaar gemaakt en gehouden en levert een bescheiden economische impuls aan het gebied	Het klompenpad is een door de Stichting Landschapsbeheer Gelderland beheerd pad. Het is gesitueerd in de uiterwaarden en het stuitgebied van Zutphen. Het betreft hier een pad van ca. 11 km.
Financiering	***Vervolg***
Het klompenpad is uitgevoerd middels subsidie in het kader van LOP2010+-regeling. Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft de besprekingen met de landeigenaren gevoerd en de voorbereiding en uitvoering verzorgd voor een bedrag van €52.776,-	Het werk is gereed.

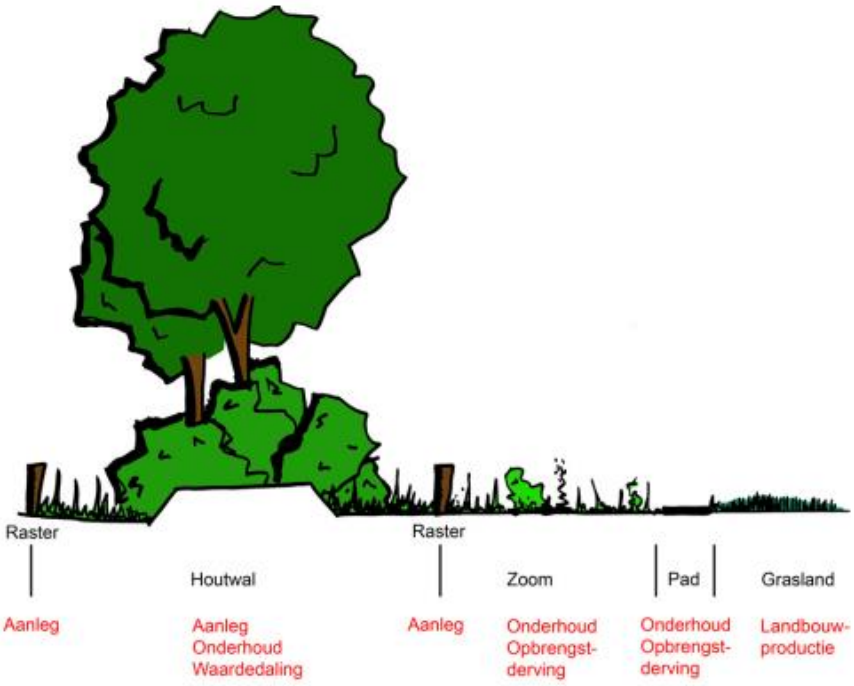

Fig 2. Vergoedingsgrondslagen voor clusters: *houtwal, zoom en recreatief medegebruik*

2.4 EDUCATIE EN COMMUNICATIE

GROEN-BLAUWE DIENSTEN - GUP

Start 2010. Gemeenten Bronckhorst, Lochem en Zutphen

Inhoud	***Resultaat***
In 2008 heeft provinciale Staten van Gelderland besloten een impuls te geven aan Groen Blauwe Diensten. Om uitvoering te geven aan deze nieuwe beleidsrichting, heeft de provincie gesteld dat per gebied een Gebieds-Uitvoerings-Plan (GUP) opgesteld zou moeten worden, waarin zou worden aangegeven waar de prioriteit qua uitvoering zou liggen, om hoeveel landschapselementen het gaat, welke kosten hiermee gemoeid zijn, en voor welke termijn met de eigenaar een beheerovereenkomst gesloten zou moeten worden. De gemeenten Bronckhorst, Lochem en Zutphen hebben gezamenlijk het opstellen van een GUP opgepakt en uitgevoerd.	De drie gemeenten hebben gezamenlijk een GUP opgesteld. Deze is in juni 2011 door de drie gemeenteraden vastgesteld. Gelijktijdig is besloten de Gelderse Groen Blauwe diensten stapsgewijs te implementeren.
Financiering	***Vervolg***
De kosten voor het opstellen GUP bedroegen € 111.500,-- Cofinanciering door: Provincie 80%, Landschapsbeheer Gelderland 4%, de gemeenten Bronckhorst, Lochem en Zutphen samen 16%.	Het GUP is afgerond. Aan de implementatie van de Gelderse Groen Blauwe Diensten is geen vervolg gegeven nadat op 28 oktober 2011 de provincie een nieuwe beleidsrichting is ingeslagen. Deze is tot stand gekomen na aanleiding van het coalitieakkoord van kabinet Rutte 1. Aan de uitwerking van deze beleidsrichting, in de kern, een versobering van alle bestaande en voorziene regelingen, is sindsdien gewerkt. In de zomer 2012 is door de provincie Gelderland definitief aangegeven dat zij geen verder vervolg geven aan de Gelderse Groen Blauwe Diensten.

EXCURSIE

Start 2012. Gemeente Lochem

Inhoud	***Resultaat***
Op initiatief van de oude voorzitter van Landschapsbeheer Gelderland is een excursie door het landschap van Lochem georganiseerd. Het ontstaan van het landschap, de verschillen tussen de landschapstypen, de betekenis van het watersysteem op de landschapsontwikkeling en de herkenbaarheid van de landschapstypen zijn hierbij uit- en toegelicht.	Op 2 zondagen in april (15 en 22) zijn in totaal ca 90 inwoners van de gemeente meegenomen door het Lochemse landschap. De leeftijd varieerde van 9 tot ca 80 jaar. In de regionale pers heeft een 2 pagina groot artikel gestaan van de excursie van 15 april.
Financiering	***Vervolg***
De gemeente heeft voor beide zondagen de bus betaald. Totale kosten hiervoor waren € 650,-. De organisatie en registratie van aanmeldingen zijn door de initiatiefnemer verzorgd.	In april 2013 zal wederom een excursie georganiseerd worden. Aangesloten wordt bij het Jaar van de Boerderij, waarbij het accent van de excursie komt te liggen bij boerderijen in het landschap.

5888
5885

BOERDERIJSCHOOL

Start 2011 - 2012 Gemeenten Bronckhorst en Lochem

Inhoud	***Resultaat***
In het project Boerderijschool wordt een samenwerking aangegaan tussen een aantal basisscholen en nabij gelegen boerderijen. Leerlingen (groep 5-6) leren en werken in 5 dagdelen op de boerderij, waarbij de herkomst en productie van voedsel voorbij komt. Ook is er aandacht voor landschap (beheer) en het ontdekken . In een periode van 3 jaar (2011-2012-2013) maken ieder jaar 6 nieuwe scholen (eerste jaar 10 scholen) kennis met de boerdijschool. Dit eerste jaar wordt volledig betaald voor de klassen. Het tweede jaar dat men meedoet, betaald de school zelf de helft, het derde jaar moet de school de kosten voor de boerderijschool zelf opbrengen. Hierdoor ontstaat de ruimte nieuwe scholen en klassen deel te laten nemen aan de Boerderijschool.	In 2011- 2012 hebben 10 klassen, 250 kinderen, 15 uur op de boerderij gewerkt en geleerd. Er is een onderwijsprogramma ontwikkeld voor deze vorm van boerderijonderwijs (in 5 dagdelen). 10 scholen hebben ervaring opgedaan met boerderijonderwijs en oriënteren zich op implementatie van het concept Boerderijschool in hun leerplan. In het schooljaar 2011-2012 hebben 10 boerderijen ervaring opgedaan met boerderijonderwijs. Boer(inn)en hebben door training en coaching hun communicatieve en pedagogisch / didactische vaardigheden vergroot.
Financiering	***Vervolg***
De gemeenten Bronckhorst en Lochem hebben ieder voor een periode van drie jaar € 5.000,- per jaar toegezegd aan de boerderijschool. Daarnaast dragen lokale stichtingen, een coöperatieve bank en de scholen zelf bij aan het project.	Scholen omarmen het project en implementeren de boerderijschool in hun jaarplan. Financiële ondersteuning van overheidspartijen (zowel provinciaal als lokaal) is voor een vervolg nog niet verzekerd. Dit is wel onderwerp van onderzoek. Het project loopt door in 2013.

landschapsontwikkelingsplan
BRONCKHORST-LOCHEM-ZUTPHEN

Streefbeeld over 10 jaar. Illustratie Ulco Glimmerveen

De gemeenten Bronckhorst, Lochem en Zutphen hebben een landschapsontwikkelings-plan voor hun buitengebied, in totaal ruim 55.000 hectare groot, laten opstellen. In dit erg afwisselende gebied, dat bestaat uit weilanden, akkers, bossen, landgoederen, natuurgebieden, rivieren en beken, speelt van alles. Door sommige activiteiten, zoals woningbouw en de aanleg van wegen en bedrijventerreinen, kan het landschap flink veranderen. Andere ingrepen, zoals het planten van bomen en het opnieuw laten kronkelen van beken, zorgen voor meer variatie.

FOLDER

2009. Gemeenten Bronckhorst, Lochem en Zutphen

Inhoud	***Resultaat***
.Ter promotie en toepassing van het LOP hebben de drie gemeenten gezamenlijk een folder gemaakt. Hierbij staat enerzijds een verbeelding van het toekomstbeeld, aan de ander zijde staat per landschappelijk deelgebied welke kwaliteiten, kernwaarden en ontwikkelingsrichting in het LOP wordt weergegeven.	Er zijn 6000 folders gedrukt. Per gemeente zijn er 2000 folders beschikbaar. Gemeenten hebben deze op diverse manieren verspreid: aan dorpsraden, verenigingen en stichtingen die een relatie hebben met natuur, landschap, recreatie en cultuurhistorie. Daarnaast liggen de folders bij de informatiepunten van de gemeenten en worden ze verspreid bij lezingen, excursies en op verzoek van organisaties en particulieren.
Financiering	***Vervolg***
Gemeenten hebben dit zonder externe bijdrage geheel uit het LOP budget gefinancierd. Verdeling van de kosten is 1/3 per gemeente. Totale kosten € 5.125,-.	Momenteel wordt geen vervolg voorzien.

ENERGIEQUELLE
WALLHECKE

STOKEN OP
STREEKHOUT

2.5 BIJDRAGEN AAN OVERIGE INITIATIEVEN

STOKEN OP STREEKHOUT

Start 2010. Gemeenten Bronckhorst en Lochem

Inhoud	***Resultaat***
De agrarische natuurverenigingen in de Achterhoek, de regio Achterhoek en Kreis Borken (regio Duitsland) hebben samen onderzocht of hout afkomstig uit landschapsbeheer lokaal ingezet kan worden voor energiewinning. Er blijken mogelijkheden te zijn, maar de energievraag overtreft in hoge mate de mogelijke energielevering uit landschapsbeheer. Het project wordt wel verder uitgewerkt. Lokaal wordt bekeken welke kansen er liggen en of met een sluitende business case hout uit landschapsbeheer benut kan worden voor bijvoorbeeld het verwarmen van een zwembad, verzorgingshuis of kippenstal.	Het Euregio-project is in september 2012 afgerond. In beeld is gebracht welke productiepotentie er in de Achterhoek aanwezig is en welk percentage qua energiebehoefte hiermee voorzien kan worden. Ook is de productiemanagement in beeld gebracht en de efficiëntiemogelijkheden ten aanzien van landschapsonderhoud en kostprijsverlaging. Een van de resultaten is de oprichting van een samenwerking tussen 6 lokale ANV's, waarmee het stoken op hout uit landschapsonderhoud professioneel en duurzaam georganiseerd wordt.
Financiering	***Vervolg***
De regionale participanten hebben met Europa het grootste deel van de financiering op zich genomen. Gemeenten in de Achterhoek hebben ieder € 4.500,- bijgedragen aan het project, zo ook Lochem en Bronckhorst.	Resultaten uit het onderzoek worden benut om diverse business cases rond de verwaarding van hout uit landschapsbeheer te voeden. Gegevens worden intensief gebruikt.

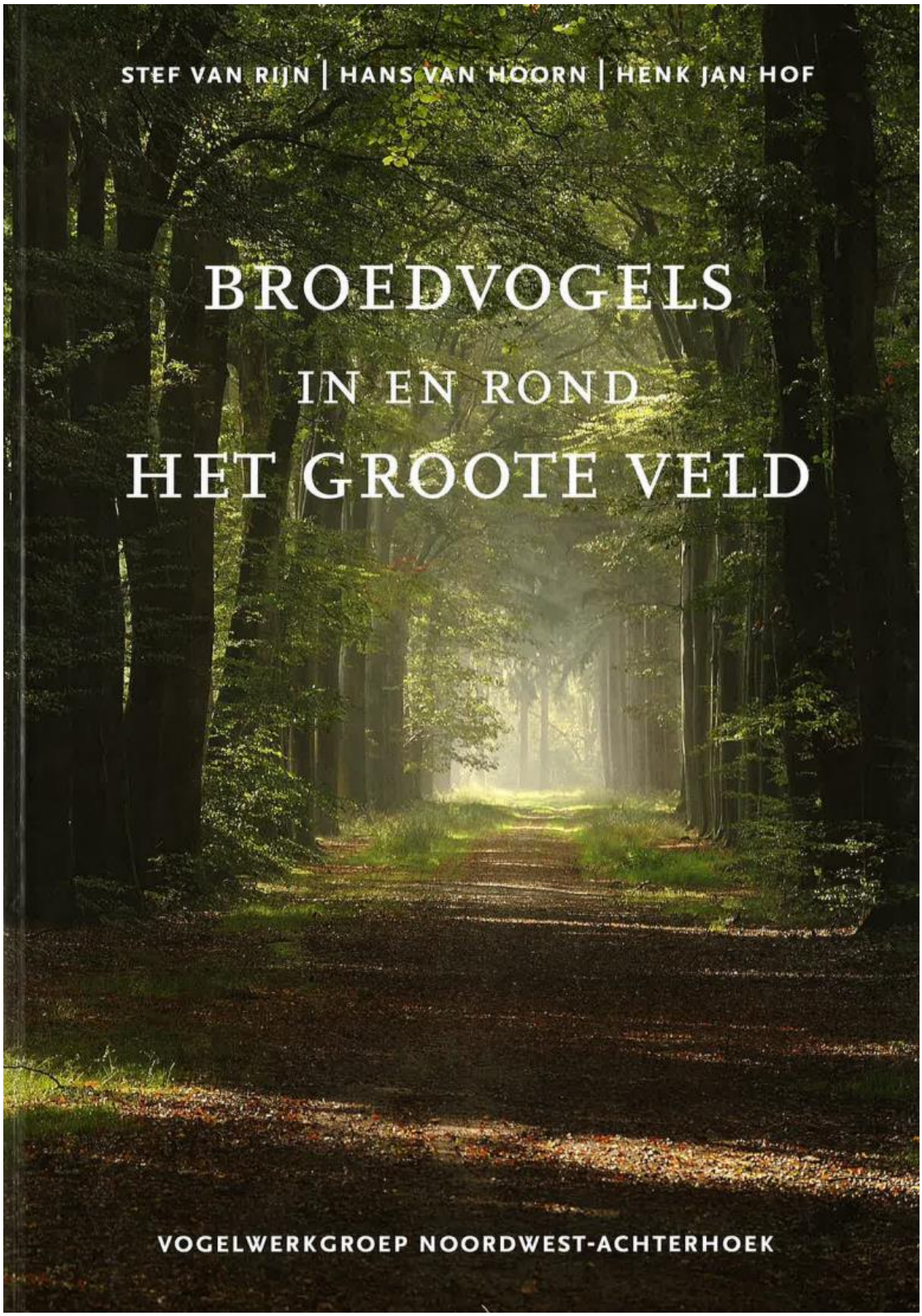
STEF VAN RIJN | HANS VAN HOORN | HENK JAN HOF
BROEDVOGELS
IN EN ROND
HET GROOTE VELD
VOGELWERKGROEP NOORDWEST-ACHTERHOEK

VOGELBOEK GROOTE VELD.

Start 2010. Gemeente Lochem

Inhoud	***Resultaat***
De vogelwerkgroep Lochem heeft een grootschalig broedvogelonderzoek gedaan in natuurgebied het Groote Veld.	Het onderzoek heeft geresulteerd in een dik naslagwerk van aanwezige vogelsoorten, de locaties van de soorten en hun gedrag in het Groote veld.
Financiering	***Vervolg***
De gemeente Lochem heeft € 500,- bijgedragen aan het onderzoek.	De vogelwerkgroep is met een vervolg bezig ten noorden van Lochem (kerngebieden landgoed Amspen en Verwolde). Ook hieraan zal de gemeente € 500,- bijdragen.

LANDSCHAPSWEEKEND.

Start 2010. Gemeente Bronckhorst

Inhoud	***Resultaat***
In 2010 is samen met een aantal initiatiefnemers in het Nationaal Landschap een landschapsweekend georganiseerd.	Bekendheid geven aan het Nationaal Landschap de Graafschap, zowel bij bewoners als bezoekers. Het weekend is georganiseerd op landgoed ’t Zelle in Bronckhorst. Tijdens dit weekend is een netwerkdag georganiseerd voor professionals, en daarnaast een 2-daags evenement met een streekproductenmarkt in de breedste zin van het woord.
Financiering	***Vervolg***
Kosten voor de gemeente bedroegen 13.500,-.	Mogelijk wordt de komende jaren een soortgelijke landschapsdag georganiseerd met een ander thema.

GEBIEDSPROCES HEIDENHOEK, WASSINKBRINK, WINKELSHOEK.

Start 2011 - 2014. Gemeente Bronckhorst

Inhoud	***Resultaat***
Eind 2011 is samen met de Provincie Gelderland een gebiedsproces gestart in de gemeente Bronckhorst, met als hoofddoel "het behouden en versterken van oud boerenland". Belangrijke eis van de provincie was dat het gebied aan zet was. In dit proces komen een aantal onderdelen uit het LOP aan de orde, o.a. levende buurtschappen, oral history, herstel landschapselementen, renovatie van kleine cultuurhistorische bouwwerken, recreatieve routes, behoud oude (zand)wegen en paden. Inzaaien van akkerranden.	Na een aantal informatieavonden voor de bewoners is een uitvoeringsagenda opgesteld en zijn een aantal werkgroepen gevormd die verschillende onderdelen trekken.
Financiering	***Vervolg***
Per onderdeel van het uitvoeringsprogramma wordt cofinanciering gezocht. De provincie financiert het onderdeel Oral history voor 40.000,--. De gemeente Bronckhorst draagt per onderdeel bij, waaronder de project-/proceskosten, van gemiddeld 2500,-- per jaar.	Het project loopt door tot eind 2014

3 FINANCIEN

Evaluatie financiën 2010

Besteding 2010:

Gemeente	Beschikbaar 2010	Besteding 2010
Bronckhorst	€ 200.000,-*	€ 145.000,-
Lochem	€ 200.000,-**	€ 50.000,-
Zutphen	Projectgebonden***	Projectgebonden***

* Eenmalig voor 2 jaar

** Eenmalig

***Uitvoering LOP gekoppeld aan uitvoeringsprogramma STUIT Zutphen.

In 2010 is door alle gemeenten de prioriteit gelegd op het project Groen Blauwe diensten. In 2011 zijn hiervoor voorbereidingen getroffen, maar vanwege de planvorming, subsidiering en de samenwerking met andere gemeenten is niet het gehele budget noodzakelijk gewest. Dit geldt ook voor alle drie gemeenten.

Evaluatie financiën 2011

Besteding 2011:

Gemeente	Beschikbaar 2011	Besteding 2011
Bronckhorst	€ 55.000,- (restant 2010)	€ 45.000,-
Lochem	€ 160.500,-	€ 73.000,-
Zutphen	Projectgebonden*	Projectgebonden*

* Uitvoering LOP gekoppeld aan uitvoeringsprogramma STUIT Zutphen.

Kanttekeningen:

→Zutphen: in het kader van de bezuinigingen is het budget van de gemeente Zutphen opgeheven. De gemeente Zutphen heeft in 2011 de kosten voor het opstellen van het gebiedsuitvoeringsplan (GUP) voldaan. Mochten er zich in de toekomst kansrijke plannen en projecten voordoen, dan wordt de raad gevraagd hier incidenteel budget beschikbaar voor te stellen.

→Lochem: eind 2011 is in het kader van de bezuinigingen het resterende budget met € 30.000,- verkleind.

Evaluatie financiën 2012

Besteding 2012:

Gemeente	Beschikbaar 2012	Besteding 2012
Bronckhorst	€ 10.000,- (restant 2010)	€ 10.000,-
Lochem	€ 57.500,-	€ 25.000,-
Zutphen	Projectgebonden*	Projectgebonden*

* Uitvoering LOP gekoppeld aan uitvoeringsprogramma STUIT Zutphen.

Doorkijk financiën 2013

Gemeente	Beschikbaar 2013	Raming besteding 2013
Bronckhorst	€ 200.000,-	Een aantal projecten zijn in voorbereiding
Lochem	€ 59.000,-*	€ 40.000,-
Zutphen	€ 0,-	€ 0,-

→Lochem: in 2013 is het budget dat structureel is opgenomen in de gemeentebegroting voor GPL-projecten aan het LOP-budget toegevoegd (€ 26.500,-).

Natuur en landschapscontracten provincie Gelderland

De provincie Gelderland wil op lokaal niveau afspraken maken over de uitvoering na natuur en landschapsontwikkeling voor een langere periode (5 tot 7 jaar). De afspraken worden vastgelegd in contracten. Op dit moment is nog onduidelijk of dit per gemeente, of per regio zal zijn. In het voorjaar van 2013 zal de provincies de gemeenten informeren over de inhoud van de contracten, de doelstellingen en financieringsmogelijkheden van de provincie. De verwachting is dat de provincie maximaal 50% kan bijdragen aan natuur en landschapsprojecten gelegen buiten de nationale landschappen, en 75% kan bijdragen aan projecten binnen de nationale landschappen. Hierbij zal het totaal bedrag per gemeente gemaximaliseerd worden. Deze overeenkomsten met provincie vormen een belangrijke financieringsmogelijkheid van toekomstige LOP projecten.

4 SAMENWERKING GEMEENTEN

4.1 SAMENWERKING EN CAPACITEIT GEMEENTEN

2010 en 2011

De drie LOP-gemeenten hebben in 2010 de intensieve samenwerking die ontstaan is tijdens het opstellen van het LOP voortgezet. De gemeenten hebben per project bekeken wie de projectleiding op zich nemen, en wie financieel trekker zou worden van het project. Dit was zowel afhankelijk van inhoudelijke betrokkenheid, persoonlijke interesse als capaciteit (beschikbaarheid uren). De gemeenten Bronckhorst en Lochem hebben hierbij meer uren besteed aan LOP-activiteiten dan de gemeente Zutphen, aangezien deze gemeenten meer uren beschikbaar hadden.

2012 en 2013

In de bezuinigingsronde zijn in Zutphen zijn de ambtelijke uren voor landschapsontwikkeling verder beperkt. De intensieve samenwerking tussen Bronckhorst en Lochem is, daar waar het gezamenlijke projecten betreft, voortgezet. Periodiek worden ook de lokale projecten doorgesproken en ontwikkelingen in het gebied besproken. Gezamenlijke acties op het gebied van beleidsontwikkeling (lokaal, provinciaal en landelijk) worden informeel en structureel besproken op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau (portefeuillehouders overleg platteland regio Achterhoek). Ook Zutphen is hierbij betrokken.

4.2 SAMENWERKING GEBIEDSPARTIJEN

2010, 2011 en 2012

In de afgelopen jaren hebben de LOP-gemeenten met verschillende gebiedspartijen en buurgemeenten (oa. Regio's Stedendriehoek en Achterhoek, Agrarische Natuurverenigingen, Geldersch Landschap, Dorpsraden, Vereniging Nederlandse Cultuurlandschappen, Gemeenten Deventer en Berkelland, bewonersgroepen, Vogelwerkgroepen, Stichting Boerderijschool, Stichting IJssellandschap, Marke de Gorsselse Heide, etc.). Daarnaast benutten de gemeenten intensief hun netwerk in het landelijk gebied ten behoeve van de projecten (LTO, Waterschap Rijn en IJssel, Staatsbosbeheer, landgoedeigenaren, Natuurmonumenten, IVN etc).

2013

De succesvolle samenwerking / contacten met gebiedspartijen en buurgemeenten willen wij in 2013 voortzetten. Deze werkwijzen wordt voor de gemeenten steeds belangrijker. In die zin vormen vele LOP-projecten een voorbeeld van publiek-private samenwerking op uitvoeringsniveau. Insteek is en blijft dat projectgebonden belangengroeperingen en gebiedspartijen worden betrokken bij ontwikkelingen. Uiteraard staan de gemeenten open voor nieuwe ontwikkelingen / initiatieven uit het veld.

NAWOORD

Met deze evaluatie hebben de gemeenten Bronckhorst, Lochem en Zutphen gepoogd u inzicht te geven in de voortgang van landschapsontwikkeling- en beheer sinds de vaststelling van het Landschapsontwikkelingsplan. Daarbij hebben wij een doorkijk willen geven van de vervolgstappen in 2013. Deze evaluatie is een coproductie van de gemeenten Bronckhorst, Lochem en Zutphen.